

Han gjorde blixtlåset

Berättelse

Gideon Sundbäck föddes 1880. Han bodde på en liten gård i Småland. Han gillade teknik och maskiner. Sedan reste han till Tyskland. Där lärde han sig att bli ingenjör.

Sedan flyttade Gideon till USA. Han fick arbete på ett företag. Företaget gjorde en knäppning till kläder. Men knäppningen var dålig. Den gick ofta sönder.

Gideon ville göra en bättre knäppning. Han tänkte och arbetade länge. Till slut kom han på en ny idé. Han gjorde små tänder. Tänderna låstes ihop. Det var det första blixtlåset.

Nu finns blixtlås överallt. Vi har blixtlås på jackor och väskor. Gideon dog 1954. Men vi använder hans idé varje dag.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
gård	hus med åkrar på landet
teknik	maskiner och hur de fungerar
ingenjör	person som arbetar med teknik
flytta	börja bo på en ny plats
företag	en plats där man arbetar
knäppning	något man stänger kläder med
dålig	inte bra
gå sönder	bli trasig
idé	en ny tanke
tänder	de små delarna på ett blixtlås

Läsförståelsefrågor

1. Var bodde Gideon när han var liten?
 1. I en stor stad.
 2. På en liten gård i Småland.
 3. I USA.
2. Vad lärde sig Gideon i Tyskland?
 1. Att bli ingenjör.
 2. Att laga mat.
 3. Att köra bil.
3. Vad var problemet med knäppningen på företaget?
 1. Den var för stor.
 2. Den gick ofta sönder.
 3. Den var för dyr.
4. Vad gjorde Gideon för att lösa problemet?
 1. Han gjorde små tänder som låstes ihop.
 2. Han köpte en ny knäppning.
 3. Han slutade på företaget.
5. Vad heter Gideons uppfinning? (öppen fråga)
6. Var har vi blixtlås i dag? Skriv två saker. (öppen fråga)

Facit

1. b
2. a
3. b
4. a
5. Exempel på svar: Den heter blixtlås.
6. Exempel på svar: Vi har blixtlås på jackor och väskor. (Även skor, byxor och liknande är rätt.)

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för att prata om kläder och vardagssaker. Tema: en enkel uppfinning som vi använder varje dag. Knyt gärna an till elevernas egna kläder i klassrummet.

Diskussionsfrågor

- Har du blixtlås på dina kläder i dag? Var?
- Vad är bra med blixtlås?
- **Skriv (2 meningar):** Skriv om en sak hemma som har ett blixtlås.

Källor och faktagranskning

- Gideon Sundbäck – Wikipedia (svenska): https://sv.wikipedia.org/wiki/Gideon_Sundbäck
- Gideon Sundback – Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Gideon_Sundback
- National Inventors Hall of Fame: <https://www.invent.org/inductees/gideon-sundback>
- Svenskt Uppfinnaremuseum: <http://svensktuppfinnaremuseum.se/gideon-sundback-det-moderna-blixtlasets-fader/>
- Ingenium Canada – Inventor of the First Modern Zipper: <https://ingeniumcanada.org/channel/innovation/otto-frederick-gideon-sundback-inventor-first-modern-zipper>

Faktagranskad i juni 2026. Nyckelfakta: Otto Fredrik Gideon Sundbäck föddes 24 april 1880 på Sonarps gård i Ödestugu socken (Småland) och dog 21 juni 1954 i Meadville, Pennsylvania, USA. Han tog ingenjörsexamen i Tyskland (Bingen am Rhein) 1903 och emigrerade till USA 1905. Han gifte sig 1909 med Elvira Aronson, som dog 1911. Han blev chefskonstruktör på företaget i Hoboken, New Jersey, och tog patent på blixtlåset 'Hookless No. 1' 1913 och det moderna 'Hookless No. 2' (patent 1917). Han valdes in i National Inventors Hall of Fame 2006. Osäkerhet: olika källor anger ibland att han först studerade elektroteknik; någon källa nämner Pittsburgh som första arbetsort. Dessa detaljer har förenklats i texterna. Bilden är public domain (omkring 1920).

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.